

Съобщение за пресата

Люксембург, 5 декември 2019 г.

Мерките на ЕС за стабилизиране на доходите на земеделските стопани се прилагат слабо и се наблюдава свръхкомпенсиране, според одиторите на ЕСП

Инструментите на ЕС, които помагат на земеделските стопани да предпазят доходите си от колебания в цените и производствени загуби, са постигнали своите цели само частично и използването им продължава да бъде слабо и неравномерно, твърди се в нов доклад на Европейската сметна палата. Освен това някои извънредни мерки не са насочени правилно и могат да доведат до изплащане на много големи обезщетения, заявяват одиторите.

Общата селскостопанска политика (ОСП) на ЕС съдържа набор от мерки, чиято цел е да се гарантира стабилен и нормален доход за земеделските стопани. Директните плащания за 6,4-те милиона земеделски стопани в 28-те държави членки възлизат на 41 млрд. евро годишно. Наред с тези директни плащания, ОСП включва специфични инструменти за предотвратяване и управление на рисковете и кризите в селскостопанския сектор. Например застраховането и взаимоспомагателните фондове могат да се използват за стабилизиране на доходите на земеделските стопанства. Съществуват и извънредни мерки, които имат за цел да стабилизират пазара като цяло в случай на сериозни затруднения, например когато през 2014 г. Русия реши да забрани вноса на определени селскостопански продукти от ЕС.

Одиторите разглеждат конкретно дали тези инструменти са приложени ефикасно и дали са довели до постигането на резултати. Те се съсредоточават по-специално върху подкрепата на ЕС за застраховането и извънредните мерки, въведени за сектора на плодовете и зеленчуците след санкциите на Русия през 2014 г.

Настоящото съобщение за пресата има за цел да представи основните послания на специалния доклад, приет от Европейската сметна палата. Пълният текст на доклада е публикуван на eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Одиторите признават, че ОСП съдържа разнообразни предпазни мерки за доходите. Директните плащания имат съществено място сред тях. Те представляват средно една четвърт от доходите на стопанствата, като дават възможност на земеделските стопани да се справят по-добре при спад на цените или по-нисък добив и така се намалява необходимостта от застраховане. В същото време ОСП все повече насърчава превантивните мерки, особено като стимулира земеделските стопани да възприемат добри селскостопански и екологични практики. Одиторите обаче констатираха, че тази дейност оказва слабо въздействие върху поведението на земеделските стопани, тъй като застрахованите стопани може да имат по-малко стимул да прилагат устойчива бизнес стратегия или да се адаптират към изменението на климата.

По-голямата част от 2,6-те милиарда евро, предвидени в бюджета на ЕС за подпомагане на земеделските стопани за застраховка при колебания на цените и производствени загуби, са оказали слабо въздействие, според одиторите. Парите достигат до много малка част от земеделските стопани, тъй като по-малко от 10 % от застрахованите стопани използват подкрепата от ЕС. Повечето земеделски стопани дори не обмислят възможността за намаляване на риска, тъй като очакват да получат значителна помощ с публични средства в случай на криза. Освен това подкрепата от ЕС за застраховане не е насочена към тези в реална нужда. В двете държави членки, които използват в най-голяма степен подпомагането от ЕС за застраховане (Италия и Франция), ЕСП констатира концентриране на помощта в лозаро-винарския сектор. В този сектор, където застрахователният капитал може да достигне 115 000 евро на хектар, много бенефициенти, предвид техния финансов капацитет и рисков профил, биха осигурили своята продукция дори и без субсидии от ЕС.

„Понастоящем съществуват малко доказателства за добавената стойност от ЕС на тази подкрепа за стабилизиране на доходите на земеделските стопани“, заяви Само Йереб, членът на Европейската сметна палата, отговарящ за доклада. „Мерките следва да се насочат още по-добре, така че да могат да се използват от онези земеделски стопани, които се нуждаят най-много от тях, и по начин, който спомага за развитието на по-превантивно и устойчиво селско стопанство на ЕС.“

По отношение на 513-те милиона евро, изразходвани за плодове и зеленчуци през 2014—2018 г. в отговор на наложената от Русия забрана, ЕС не е определил обективни параметри, на които да се основава евентуалното им използване. Например 61 % от подкрепата е изплатена на производители на ябълки (основно в Полша), въпреки че износът на ябълки е останал почти постоянен или дори е нараснал. Приложени са също и извънредни мерки по отношение на отглеждането на други плодове (като праскови и нектарини), за да се преодолее структурното свръхпроизводство в рамките на ЕС, а не само еднократните смущения на пазара. На последно място одиторите отбелязват, че подкрепата на ЕС за изтеглянето от пазара на продукти за безплатно разпространение е струвала скъпо. В някои случаи изплатените суми са надвишавали в голяма степен пазарните цени и така са довели до свръхкомпенсация. Освен това одиторите установиха, че повечето продукти, оттеглени за схеми за безплатно разпространение, в крайна сметка са се върнали на пазара под различна форма (например като сок в Гърция и Испания), докато само малка част достигат до лицата в нужда.

В контекста на последните законодателни предложения за бъдещата ОСП, които имат за цел да се засили акцентът върху управлението на риска, одиторите препоръчват на Европейската комисия:

- да насърчава земеделските стопани да се подготвят по-добре за кризи;
- по-добре да планира и наблюдава своето подпомагане за застраховане;

- да прецизира критериите за задействане и преустановяване на извънредни мерки;
и
- да коригира обезщетението за операции по изтегляне от пазара.

Бележки към редакторите

Специален доклад № 23/2019 „Стабилизирание на доходите на земеделските стопани – необходимо е да се преодолеят слабото използване на инструментите и свръхкомпенсирането, въпреки наличието на широк набор от инструменти“ е публикуван на уебсайта на Европейската сметна палата (eca.europa.eu) на 23 езика на ЕС.

През ноември 2018 г. ЕСП публикува своето [становище относно законодателните предложения на Комисията за бъдещата ОСП](#).

До края на 2020 г. ЕСП планира също така да изготви специален доклад относно извънредните мерки, предприети от ЕС за справяне със смущенията на пазара на млечни продукти в периода 2014—2017 г. Около 740 млн. евро са изразходвани в този сектор, отчасти за да се компенсират земеделските стопани за санкциите, наложени от Руската федерация. Посветеният на тази тема [Документ за представяне на текущ одит](#) е публикуван през октомври 2019 г.

Сметната палата представя своите специални доклади на Европейския парламент и на Съвета на ЕС, както и пред други заинтересовани страни, като националните парламенти, бизнеса и представители на гражданското общество. По-голямата част от препоръките, отправени от ЕСП в нейните доклади, се изпълняват.

Лице за контакт с пресата за този доклад

Vincent Bourgeais — Ел. поща: vincent.bourgeais@eca.europa.eu

Тел.: (+352) 4398 47502 / Моб.: (+352) 691 551 502